

wrzesień 2008
październik 2008
nr 9-10 (100-101), rok X,
ISSN 1508-5082

**Obradował
Sejmik**
s. 4

**Strategia
Informatyzacji
Województwa
Podkarpackiego**
s. 6

**Z Gruzji
na Podkarpacie**
s. 9

**Agrobieszczady
2008**
s. 13

**Bohaterstwo
w czasach zagłady**
s. 14

**Zjechali
z całego świata**
– XIV Światowy Festiwal
Polonijnych Zespołów
Folklorystycznych
s. 17

**Frysztańskie
spotkania
z historią**
s. 18

**Europejskie
Nagrody
Przedsiębiorczości**
s. 20

PODKARPACKI PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY

Dożynki 2008

Połączone VIII Dożynki Województwa Podkarpackiego oraz XXV Dożynki Archidiecezji Przemyskiej odbyły się 31 sierpnia w Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Haczowie. Święto plonów zgromadziło 150 delegacji z parafii i dekanatów archidiecezji przemyskiej oraz gmin i powiatów Podkarpacia.

Uroczystości dożynkowe rozpoczęła msza święta dziękczynna za zebrane plony, którą odprawił Metropolita Przemyski Arcybiskup Józef Michalik – Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski. Święto plonów w Haczowie zgromadziło kilka tysięcy uczestników, wśród których nie zabrakło podkarpackich parlamentarzystów i samorządowców. Samorząd województwa podkarpackiego reprezentował między innymi przewodniczący sejmiku Andrzej Matusiewicz oraz członek zarządu województwa Stanisław Bajda.

Organizatorami dożynek były wspólnie Podkarpackie Stowarzyszenie Samorządów Terytorialnych, Duszpasterstwo Rolników Archidiecezji Przemyskiej, wójt Gminy Haczów, starosta brzozowski i parafia pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Haczowie. Gospodarzami dożynek byli rolnicy z Haczowa – Aleksandra Ekiert i Paweł Chrupek.

BP

Spis treści:

IV posiedzenie Konwentu Marszałków RP	2
Rozmowy z przedstawicielami Lufthansy	2
Forum Przewodniczących Sejmików Województw	2
Dary dla poszkodowanych w powodzi na Ukrainie	3
O transplantologii na Podkarpaciu	3
20. rocznica strajków „Solidarności” w Hucie Stalowa Wola	3
Obchody Sejmiku	4
Strategia Informatyzacji Województwa Podkarpackiego	6
Dni Dobrosąsiedztwa Ukraina – Polska 2008	8
„Polskie Tygodnie” w Maklemburgii	8
Konsul Francji na Podkarpaciu	8
Z wicemarszałkiem o modernizacji omentarzy	8
Z Gruzji na Podkarpacie	9
Zagrali o puchar przewodniczącego ..	12
AGROBIESZCZADY 2008	13
Bohaterstwo w czasach zagłady	14
Zjechali z całego świata	17
Frysztańskie spotkania z historią	18
Europejskie Nagrody Przedsiębiorczości	20
Forum poszukiwania partnerów	20
Wicemarszałek od kuchni	21
Ofiary stanu wojennego na placu Farnym	21

Okładka: Regaty o puchar Marszałka.
Fot. Janusz Górnicki

Szanowni Czytelnicy,

Mamy przyjemność oddać w Wasze ręce kolejny numer Podkarpackiego Przeglądu Samorządowego. Tradycyjnie już znajdziecie w nim zarówno przegląd niedawnych wydarzeń, jak również informacje przydatne w wielu dziedzinach samorządowej działalności.

Szczególne miejsce w tym numerze naszego pisma poświęcamy wizycie na Podkarpaciu dzieci z ogarniętej konfliktem zbrojnym Gruzji. 85-osobowa grupa młodych Gruzynów przybyła do naszego regionu z inicjatywy i na wspólne zaproszenie prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego oraz marszałka województwa podkarpackiego Zygmunta Cholewińskiego.

Ich przyjazd i pobyt na Podkarpaciu nie byłby jednak możliwy, gdyby nie gorące serca ludzi dobrej woli. A tych na potrzeby naszych gości otworzyło się wiele. Mieszkańcy województwa podkarpackiego jak zwykle nie zawiedli. Na apel o pomoc odpowiedziały osoby prywatne, firmy, instytucje, organizacje, samorządy...

Dzięki Waszemu wsparciu nasi goście czuli się na Podkarpaciu wspaniale. Tu nie tylko odpoczywali, ale i powoli roztawali się z dramatycznymi wspomnieniami. Nie byłoby to możliwe bez Was. Za Waszą dobroć, zaangażowanie i pomoc dziękujemy!

*Rafał Baranowski,
redaktor naczelny*

Maria Kaczyńska w otoczeniu gruzińskich dzieci w Ustrzykach Dolnych

„PODKARPACKI PRZEGLĄD SAMORZĄDOWY”

– pismo samorządu województwa podkarpackiego

Wydawca: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów. **Redaktor naczelny:** Rafał Baranowski. Redaguje zespół. **Druk:** MITEL s.c.

Kolejne, czwarte posiedzenie Konwentu Marszałków Województw RP odbyło się w dniach od 17 do 18 lipca w Kołobrzegu. Województwo podkarpackie reprezentował marszałek Zygmunt Cholewiński.

IV posiedzenie Konwentu Marszałków RP

Podczas posiedzenia przedstawiciele poszczególnych województw debatowali między innymi o możliwościach rozwoju turystyki w regionach w kontekście ochrony środowiska, promocji polskich regionów, a także o kreowaniu i wdrażaniu markowych produktów turystycznych. Poruszono również temat atrakcyjności inwestycyjnej regionów oraz współpracy województw z Polską Organizacją Turystyczną w zakresie promocji regionów.

W ramach konwentu odbyło się posiedzenie Rady Programowej Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej, pod-

czas którego marszałkowie województw dokonali oceny projektowanych zmian w ustawach o wykonywaniu administracji publicznej.

Drugi dzień konwentu poświęcony został między innymi na debatę dotyczącą realizacji projektów infrastrukturalnych w ramach regionalnych programów operacyjnych w okresie przejściowym do czasu zlikwidowania niezgodności pomiędzy polskimi przepisami a wspólnotowym prawem ochrony środowiska. Uczestnicy konwentu poruszali także kwestie związane z inicjatywami zagranicznymi województw.

BP

W połowie lipca w Rzeszowie odbyło się spotkanie przedstawicieli władz województwa podkarpackiego z delegacją Deutsche Lufthansa SA

Rozmowy z przedstawicielami Lufthansy

W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele Lufthansy z centrali firmy we Frankfurcie nad Menem oraz dyrektor generalny Oddziału Lufthansy w Polsce Maria Kowalewska. Zarząd województwa podkarpackiego reprezentował wicemarszałek Bogdan Rzońca.

W spotkaniu uczestniczyli ponadto: konsul honorowy Republiki Federalnej Niemiec Adam Gajdek, prezes WSK Rzeszów i Stowarzyszenia „Dolina Lotnicza” Marek Darecki, przedstawiciele władz Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka, Miejskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, Business Centre Club, Podkarpackiego Klubu Biznesu, spółki Hispano Suiza oraz

władz miasta Rzeszowa i Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

Celem wizyty delegacji Lufthansy na Podkarpaciu było uzyskanie informacji o możliwości uruchomienia połączeń z Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka z innymi miastami europejskimi. Zarówno zarząd województwa, jak również przedstawiciele Lufthansy, zainteresowani są otworzeniem nowych połączeń z lotniska Rzeszów-Jasionka. Podczas spotkania zaprezentowano osiągnięcia województwa podkarpackiego oraz możliwości inwestycyjne w regionie. Członkowie delegacji Lufthansy spotkali się ponadto z przedstawicielami branży turystycznej w Rzeszowie.

BP

Od 10 do 11 lipca w Bydgoszczy oraz Toruniu odbyło się VII Forum Przewodniczących Sejmików Województw Rzeczypospolitej Polskiej i Dyrektorów Kancelarii Sejmików. Prezydium Sejmiku Województwa Podkarpackiego reprezentowali przewodniczący Andrzej Matusiewicz, wiceprzewodnicząca Teresa Kubas-Hul oraz dyrektor kancelarii sejmiku Paweł Wais.

Forum Przewodniczących Sejmików Województw

Uczestnicy forum wysłuchali między innymi wystąpienia marszałka województwa pomorskiego i prezesa zarządu Związku Województw RP Jana Kozłowskiego, który wygłosił prelekcję poświęconą koncepcjom dotyczącym zwiększenia kompetencji samorządów województw. Następnie odbyła się dyskusja dotycząca kształtu planowanej reformy administracyjnej. Uczestnicy forum wysłuchali także wystąpienia zatytułowanego „Sektor produkcji żywności lokalnej, regionalnej oraz tradycyjnej w Polsce i Europie”, które wygłosił Grzegorz Russak, prezes Polskiej Izby Produktu Regionalnego i Lokalnego, znawca i propagator tradycyjnej polskiej kuchni. Wystąpienie poświęcone było systemowi certyfikacji naturalnej i tradycyjnej żywności. W jego trakcie prelegent nie tylko nie omieszkął zauważyć, iż to właśnie dzięki certyfikacji konsumenci mają pewność, jakiej jakości są kupowane przez nich produkty, ale również podkreślił, że rynek naturalnej żywności ma ogromne znaczenie dla polskich regionów.

Prezydium Sejmiku Województwa Podkarpackiego reprezentował między innymi przewodniczący Andrzej Matusiewicz (w środku).

BS

Ponad 16 ton żywności trafiło w sierpniu z Podkarpacia do mieszkańców obwodu tarnopolskiego. Była to pomoc dla tych, którzy ucierpieli w wyniku lipcowej powodzi.

Dary dla poszkodowanych w powodzi na Ukrainie

Pomoc humanitarna dla powodziarzy z Ukrainy to ponad 16 ton żywności o łącznej wartości blisko 130 tys. zł. Została ona dostarczona do Tarnopola i przekazana ukraińskiemu Czerwonemu Krzyżowi. Stamtąd dotarła do najbardziej poszkodowanych w lipcowej powodzi mieszkańców obwodu tarnopolskiego.

– To jest gest solidarności z ludźmi w potrzebie, bez względu na ich narodowość czy miejsce zamieszkania – mówi o tej akcji jej pomysłodawca wicemarszałek województwa podkarpackiego Kazimierz Ziobro.

Akcja pomocy dla powodziarzy na Ukrainie została zainicjowana w czasie sesji nadzwyczajnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego, która odbyła się 4 sierpnia. Jednym z ważnych punktów sesji było przyznanie pomocy finansowej i rzeczowej samorządom z Podkarpacia, których mieszkańcy ucierpieli w czasie lipcowej powodzi (pomoc finansową z budżetu województwa podkarpackiego otrzymały podkarpackie gminy: Dydnia, Domaradz, Haczów i Jasienica Rosielna). W czasie tej właśnie sesji wicemarszałek Ziobro podjął także kwestię powodzi i ogromnych strat materialnych, jakie na jej skutek zaistniały na Ukrainie w obwodach iwano-frankowskim, tarnopolskim, czerniowieckim.

Aby wesprzeć mieszkańców Ukrainy, marszałek Zygmunt Cholewiński wraz z wojewodą podkarpackim Mirosławem Karapytą wystosowali apel do przedsiębiorców i firm, o pomoc w zorganizowaniu zbiórki darów dla poszkodowanych w powodzi. Organizacją zbiórki zajęły się wspólnie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, Podkarpacki Bank Żywności oraz Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie.

AG

W sierpniu 1988 roku w Hucie Stalowa Wola wybuchł potężny strajk, który był jednym z największych protestów robotniczych lat osiemdziesiątych ubiegłego wieku. Uroczystości upamiętniające zarówno strajk z sierpnia 1988 r., jak i wcześniejsze z kwietnia i lipca tegoż roku, odbyły się w Stalowej Woli 31 sierpnia. Obok wielu znamienitych gości wziął w nich udział marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński.

20. rocznica strajków „Solidarności” w Hucie Stalowa Wola

Uroczystości zainaugurowała uroczysta msza święta odprawiona w stalowowolskiej konkatedrze, celebrowana między innymi przez księdza biskupa Edwarda Frankowskiego, w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku proboszcza parafii pw. Matki Bożej Królowej Polski i kapelana strajkujących hutników. W trakcie nabożeństwa poświęcona została replika sztandaru NSZZ „Solidarność” Regionu Ziemia Sandomierska, złożono także wiązanki kwiatów pod pomnikiem Jana Pawła II oraz tablicą poświęconą ks. Jerzemu Popiełuszce.

Dalsze uroczystości odbywały się w budynkach stalowowolskiej Filii KUL, w auli im. „Solidarności”. – Świątując dwudziestą rocznicę strajków w Hucie Stalowa Wola, nie zapominamy o tych wszystkich, dzięki którym dziś możemy być w tym miejscu. Naszą wdzięczność winni jesteśmy tym, którzy pełni poświęcenia walczyli o wolną i solidarną Polskę, o niezależne związki zawodowe. Nasze myśli kierujemy szczególnie w stronę tych, którym tak jak księdzu Jerzemu Popiełuszce, nie dane było pełnić posługi w wolnej Polsce – między innymi takie słowa skierował do zebranych marszałek Zygmunt Cholewiński, a następnie wręczył pamiątkowy grawerton przewodniczącemu Komisji Zakładowej NSZZ „Solidarność” HSW Henrykowi Szostakowi.

RB

Spotkanie poświęcone rozeznaniu potrzeb zdrowotnych mieszkańców Podkarpacia oraz możliwości ich zabezpieczenia w dziedzinie transplantologii odbyło się 25 lipca.

O transplantologii na Podkarpaciu

W spotkaniu poświęconym transplantologii w Polsce i na Podkarpaciu uczestniczył między innymi wicemarszałek Kazimierz Ziobro.

Do udziału w spotkaniu zostały zaproszone osoby, będące w Polsce autorytetami w dziedzinie transplantologii. Spotkanie zainaugurował wiceprezes Polskiej Unii Transplantacyjnej w Warszawie prof. dr hab. med. Wojciech Rowiński, który omówił bieżącą sytuację transplantologii w Polsce i w województwie podkarpackim. W spotkaniu wzięli także udział koordynator Centrum Organizacyjno-Koordynacyjnego ds. Transplantacji Poltransplant w Warszawie Krystyna Antoszkiewicz, kierownik Zespołu Przeszczepowego Kliniki Chirurgii Serca, Naczyń i Transplantacji Krakowskiego Specjalistycznego Szpitala im. Jana Pawła II w Krakowie Piotr Przybyłowski, naczelnik Departamentu Polityki Zdrowotnej Ministerstwa Zdrowia Stefan Pechciński, przedstawiciele Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego, starostw powiatowych oraz szpitali wojewódzkich i powiatowych z terenu Podkarpacia. Zarząd województwa podkarpackiego reprezentował wicemarszałek Kazimierz Ziobro.

Do zorganizowania spotkania poświęconego transplantologii doszło dzięki inicjatywie marszałka województwa podkarpackiego Zygmunta Cholewińskiego, który zdecydował się na to pomimo faktu, iż przepisy ustawowe nakładają na Ministerstwo Zdrowia i agendę rządową Poltransplant obowiązki dotyczące przeszczepiania komórek, tkanek i narządów.

BP

Obradował Sejmik

W okresie wakacyjnym radni Sejmiku Województwa Podkarpackiego obradowali podczas dwóch sesji zwołanych 4 oraz 25 sierpnia.

Pierwsza sierpniowa sesja zwołana została w trybie nadzwyczajnym, a w trakcie obrad radni podjęli dwie uchwały. Pierwsza z nich dotyczyła udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządu terytorialnego, natomiast druga – zmian w budżecie województwa podkarpackiego na rok 2008.

Druga z sierpniowych sesji Sejmiku Województwa Podkarpackiego zawierała w swoim programie zdecydowanie większą liczbę punktów.

ZMIANY W KOMISJACH

Radni podjęli między innymi decyzje w sprawie wygaśnięcia mandatu radnego Adama Śnieżka, wyborze Wojciecha Buczaka na przewodniczącego Komisji Re-

wizyjnej, zmianach w składzie Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie (w miejsce Magdaleny Grabowskiej powołany został Rafał Kumak). Ponadto zmienione zostały nazwy komisji Sejmiku Województwa Podkarpackiego (dotychczasowa Komisja Budżetu i Finansów otrzymała nazwę Komisji Budżetu, Mienia i Finansów; Komisja Polityki Regionalnej – Komisji Rozwoju Regionalnego; Komisja Współpracy z Zagranicą i Promocji – Komisji Współpracy z Zagranicą, Turystyki i Promocji; Komisja Rolnictwa, Modernizacji Obszarów Wiejskich i Ochrony Środowiska – Komisji Rolnictwa, Rozwoju Obszarów Wiejskich i Ochrony Środowiska; Komisja Bezpieczeństwa Publicznego – Komisji Bezpieczeństwa

Publicznego i Zatrudnienia). Podjęto także uchwałę w sprawie powołania składu osobowego Komisji Głównej Sejmiku Województwa Podkarpackiego. W jej skład weszli: Andrzej Matusiewicz – przewodniczący komisji, Czesław Łączak, Lidia Błądek, Teresa Kubas-Hul, Sławomir Miklicz, Józef Szajna.

Obrady przyniosły również podjęcie stanowiska w sprawie nieumieszczenia inwestycji związanych z rozbudową Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka w wykazie przedsięwzięć EURO 2012 oraz 75 rezolucji w sprawie akceptacji transplantologii jako metody leczenia.

POMOC DLA POWIATÓW

W trakcie drugiej sierpniowej sesji podjęte także zostały uchwały w sprawie udzielenia pomocy finansowej powiatom z terenu województwa podkarpackiego. Powiat dębicki otrzymał 200 000 zł z przeznaczeniem dla Zespołu Opieki Zdrowotnej w Dębicy na dokończenie modernizacji pomieszczeń i doposażenie Izby Przyjęć na potrzeby Szpitalnego

Podczas drugiej sierpniowej sesji radni Sejmiku Województwa Podkarpackiego zdecydowali między innymi o przyznaniu pomocy finansowej powiatom z terenu województwa.

**UCHWAŁA NR XXV/441/08
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA
PODKARPACKIEGO
z 25 SIERPNIĄ 2008 r.**

**Stanowisko Sejmiku Województwa
Podkarpackiego w sprawie nieumiesz-
czenia inwestycji związanych z rozbu-
dową Portu Lotniczego Rzeszów- Jasion-
ka w wykazie przedsięwzięć EURO 2012.**

W związku z wydanym przez Radę Ministrów Rozporządzeniem z dnia 8 lipca 2008 r. zmieniającym Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 października 2007 r. w sprawie wykazu przedsięwzięć EURO 2012, Sejmik Województwa Podkarpackiego protestuje przeciw nieumieszczeniu w wykazie przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach EURO 2012 inwestycji związanych z rozbudową Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka.

Port Lotniczy Rzeszów-Jasionka znajduje się w europejskiej sieci korytarzy transportowych TEN-T. Posiada strategiczne znaczenie jako najdalej wysunięte lotnisko na wschodniej granicy UE. Jest to jedyne lotnisko komunikacyjne w południowo-wschodniej Polsce, wyposażone w urządzenia o wysokich standardach światowych z wybudowanym pasem startowym długości 3200 m. Może przyjmować wszystkie typy samolotów, zarówno w komunikacji krajowej, jak i międzynarodowej.

W porównaniu do pozostałych krajowych lotnisk charakteryzuje się największą ilością dni w roku z pogodą umożliwiającą bezproblemowe odprawy samolotów. Brak przeszkód lotniczych w strefach podejścia, wysokiej klasy system pomocy świetlnonawigacyjny do lądowania (ILS I kategorii), nowoczesna osłona meteorologiczna oparta na systemie Vaisala, czynią Port Lotniczy Rzeszów Jasionka dostępnym 24 godziny na dobę, przez cały rok.

Bezpośrednie sąsiedztwo Ukrainy oraz bliskość lotniska we Lwowie stanowi dodatkowy ważny argument przemawiający za włączeniem Portu Lotniczego Rzeszów-Jasionka w obsługę EURO 2012.

Oddziału Ratunkowego; powiat ropczycko-sędziszowski otrzymał 200 000 zł z przeznaczeniem dla Zespołu Opieki Zdrowotnej w Ropczycach na zakup ambulansu sanitarnego typu „W” wraz z wyposażeniem medycznym dla Oddziału Pomocy Doraźnej; powiat strzyżowski otrzymał 200 000 zł z przeznaczeniem dla Zespołu Opieki Zdrowotnej w Strzyżowie na zakup aparatu USG wyposażonego w opcję kolorowego Dopplera dla Szpitala Powiatowego w Strzyżowie; powiat stalowowolski otrzymał 200 000 zł z przeznaczeniem dla Samo-

**UCHWAŁA NR XXV/439/08
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO z 25 SIERPNIĄ 2008 r.**

**Rezolucja Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie akceptacji
transplantologii jako metody leczenia.**

Metoda przeszczepiania narządów jest często jedyną szansą na uratowanie życia pacjenta. Wiedza społeczeństwa o tym, jaką wartość dla setek śmiertelnie chorych ma przeszczepianie narządów jest nadal niewystarczająca. Sprzeciw na pobranie narządu wyrażany przez rodzinę zmarłego powoduje, że nie można uratować życia wielu chorym. Wzrasta liczba oczekujących na przeszczepienie i wydłuża się ich czas na operację, co może stworzyć zagrożenie dla życia tych chorych. Dlatego metoda transplantologii powinna stanowić jeden z priorytetów ratowania życia.

Jest to potrzebna, skuteczna i bezpieczna metoda leczenia stanowiąca dla wielu pacjentów jedyną szansę przedłużenia życia.

Przeszczepianie narządów w Polsce wykonywane jest od 40 lat a polscy transplantolodzy należą do światowej czołówki w tej dziedzinie medycyny.

Niestety, mimo apeli od dawna funkcjonuje w polskim społeczeństwie pewien opór i powściągliwość do transplantacji. Województwo podkarpackie jest na końcu tej listy. Przykładowo: w województwie podkarpackim w 2006 r. dokonano jedno pobranie narządów od osoby zmarłej, co daje 0,5 dawców/mln – jest to najniższy wskaźnik w kraju. Natomiast w województwie zachodniopomorskim liczba pobrań narządów w 2006 r. wyniosła 58 dawców, co daje 34,3 dawców/mln i jest to najwyższy wskaźnik w kraju.

Radni Województwa Podkarpackiego zwracają się do władz samorządowych Województwa Podkarpackiego wszystkich szczebli o wsparcie moralne i pomoc materialną we wszelkich akcjach o charakterze edukacyjnym w zakresie przeszczepiania narządów, komórek, tkanek i szpiku, a także podjęcie starań w podległych zakładach opieki zdrowotnej, popularyzujących tę skuteczną metodę ratowania ludzkiego życia. W znacznej mierze zależy to od postawy rodziny oraz lekarzy. Wiele osób nie mogąc żyć dalej, może ofiarować życie innym.

O pozytywnym aspekcie transplantacji mówił też papież Jan Paweł II. W swojej encyklice napisał, że na heroizm dnia codziennego składają się małe lub wielkie gesty bezinteresowności. „Pośród tych gestów na szczególne uznanie zasługuje oddawanie organów, zgodnie z wymogami etyki, w celu ratowania zdrowia, a nawet życia chorym, pozbawionym niekiedy wszelkiej nadziei”.

Jan Paweł II mówił, że przeszczepy to duży krok naprzód w służbie nauki dla człowieka. I właśnie transplantacja okazuje się ważnym sposobem wypełniania głównego celu medycyny, którym jest służba życiu ludzkiemu. Oddanie swojego organu osobie potrzebującej jest najwyższym aktem miłości. Dajemy część siebie i część naszego życia, ofiarując życie bliźniemu.

działnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej Powiatowy Szpital Specjalistyczny w Stalowej Woli na zakup ambulansu ratunkowego dla Szpitalnego Oddziału Ratunkowego; powiat krośnieński otrzymał 100 000 zł z przeznaczeniem dla Samodzielnego Publicznego Pogotowia Ratunkowego w Krośnie na zakup unitu stomatologicznego dla powstającego Pogotowia Stomatologicznego w Krośnie; powiat leżajski otrzymał 200 000 zł z przeznaczeniem dla Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Leżajsku na remont Oddziału Wewnętrzny Szpitala w Leżajsku; powiat łańcucki otrzymał 400 000 zł z przeznaczeniem dla Zespołu Opieki Zdrowotnej w Łańcucie na sfinansowanie inwestycji uruchomienia oddziału pobytu dziennego psychiatrycznego dla dzieci i młodzieży.

Radni podjęli także uchwałę doty-

cząca przekształcenia poprzez likwidację Oddziału Neurologicznego z Pododdziałem Udarowym w Specjalistycznym Psychiatrycznym Zespole Opieki Zdrowotnej im. Prof. Antoniego Kępińskiego w Jarosławiu (zadania likwidowanego oddziału oraz dalsze nieprzerwane świadczenia zdrowotne bez ograniczenia ich dostępności, warunków ich udzielania i jakości przejmują na mocy odrębnych porozumień Centrum Opieki Medycznej w Jarosławiu); ponadto wyrazili pozytywną opinię do wniosków dyrektora Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie o czasowe zaprzestanie działalności Oddziału Rehabilitacji w okresie od 1 października 2008 r. do 31 grudnia 2008 r. oraz o czasowe zaprzestanie działalności Oddziału Neurologii w okresie od 1 października 2008 r. do 31 grudnia 2008 r.

RAF

Strategia Rozwoju Społeczeństwa Informatycznego w Województwie Podkarpackim na lata 2007-2013 jest dokumentem o charakterze programu operacyjnego, którego celem jest wykorzystanie rozwiązań teleinformatycznych w stymulowaniu postępu i rozwoju województwa podkarpackiego. Szeroki dostęp do Internetu oraz komunikacji elektronicznej na Podkarpaciu zapewnią poprawę jakości życia mieszkańców, przyczyniając się tym samym do niwelowania różnic rozwojowych z pozostałymi częściami kraju i Unią Europejską. Odpowiednikiem strategii w kontekście europejskim jest dokument „i2010 – Europejskie społeczeństwo informacyjne dla wzrostu i zatrudnienia”, w Polsce natomiast „Strategia rozwoju społeczeństwa informacyjnego w Polsce na lata 2007-2013”.

Strategia Informatyzacji Województwa Podkarpackiego

STRATEGIA INFORMATYZACJI

Kształtowanie społeczeństwa informacyjnego zostało wpisane w Strategię Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2020 obok tak istotnych dla Podkarpacia zadań jak: podnoszenie konkurencyjności regionu oraz skracanie dystansu cywilizacyjnego. Powszechne wykorzystanie rozwiązań teleinformatycznych w instytucjach samorządowych, ochrony zdrowia i edukacji oraz w małych i średnich przedsiębiorstwach pozwoli na wdrażanie kultury innowacyjności w regionie, a także wzmocnienie potencjału instytucjonalnego województwa. Wspieranie procesu rozwoju społeczeństwa informacyjnego na Podkarpaciu należy traktować przede wszystkim jako proces cywilizacyjny pozwalający przezwyciężyć mieszkańcom i przedsiębiorcom regionu słabości środowiska kulturowego oraz włączyć ich w skali masowej do wartościowych zasobów treści i usług dostępnych dzięki internetowi i komunikacji elektronicznej.

Strategia Informatyzacji Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 będzie wdrażana w ramach realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych dostępnych w Programie Operacyjnym Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 i w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego 2007-2013. Podstawowym narzędziem w realizacji Strategii Informatyzacji Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 jest Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego. Całkowita wartość alokacji na projekty na rzecz rozwoju społeczeństwa informacyjnego zapisana w RPO WP 2007-2013 wynosi 94 804 434,00 euro. Wsparcie dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego zostało zabezpieczone w dwóch różnych osiach priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego: w pierwszej – Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka oraz w trzeciej – Społeczeństwo informacyjne.

Dobór priorytetów Strategii Informatyzacji Województwa Podkarpackiego został oparty na działaniach potencjalnie lub faktycznie powiązanych z rozwojem społeczeństwa informacyjnego w regionie. W ramach poszcze-

gólnych priorytetów strategii będą realizowane następujące projekty: Podkarpacki System Informacji Medycznej, Podkarpacki System e-Administracji Publicznej, Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej.

PODKARPACKI SYSTEM E-ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ

W maju 2008 r. podpisano w Rzeszowie porozumienie pomiędzy przedstawicielami samorządu województwa podkarpackiego a przedstawicielami gmin i powiatów z terenu Podkarpacia w sprawie wspólnej realizacji projektu pn. Podkarpacki System e-Administracji Publicznej, wykonywanego w ramach Strategii Informatyzacji Województwa Podkarpackiego. Celem projektu jest uruchomienie w skali województwa jednorodnego systemu obiegu dokumentów, który umożliwi sprawną komunikację pomiędzy jednostkami administracji samorządowej przy wykorzystaniu systemów teleinformatycznych. Dla mieszkańców województwa projekt oznacza szerszy dostęp do podkarpackich urzędów, pozwoli także na sprawniejszą obsługę petentów poprzez skrócenie procedur urzędniczych. Mieszkańcy Podkarpacia będą mogli kontaktować

się z urzędami również przy pomocy internetu, co zapewni szybszy termin realizacji spraw w urzędach, a tym samym pozwoli na łatwiejszy kontakt obywateli z instytucjami samorządowymi. Zakończenie realizacji projektu przewidziane jest na koniec 2010 r.

PODKARPACKI SYSTEM INFORMACJI MEDYCZNEJ

W czerwcu 2008 r. podpisano porozumienie o współpracy w zakresie przygotowania projektu pod nazwą „Podkarpacki System Informacji Medycznej”. Stronami porozumienia są województwo podkarpackie oraz dziesięć starostw powiatowych z terenu Podkarpacia i miasto Rzeszów, będące organami założycielskimi dla wszystkich jednostek szpitalnych znajdujących się na terenie województwa. Do głównych celów projektu należą: zapewnienie współdziałania systemów informatycznych wszystkich szpitali w regionie w zakresie procesów związanych z organizacją świadczeń medycznych, zapewnienie wsparcia dla procesów związanych z planowaniem, realizacją i kontrolą świadczeń oraz uruchomienie interaktywnej platformy dla obywateli „Zdrowie w regionie”. Korzyści wynikające z realizacji Podkarpackiego Systemu Informacji Medycznej, to przede wszystkim dostosowanie i zintegrowanie systemów teleinformatycznych jednostek służby zdrowia, utworzenie warunków i dostarczenie narzędzi do oferowania dostępu do danych medycznych obywateli, modernizacja infrastruktury teleinformatycznej, stworzenie nowoczesnej infrastruktury teleinformatycznej zapewniającej współpracę systemów wszystkich placówek w zakresie dostępu do danych medycznych obywateli, zwiększenie bezpieczeństwa przetwarzanych danych oraz dostarczenie narzędzi niezbędnych do sprawniejszego i efektywniejszego działania jednostek. Projekt zostanie sfinansowany w 85 proc. ze środków pochodzących z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, pozostałe 15 proc. kosztów pokryją Jednostki Samorządu Terytorial-

Porozumienie w sprawie Podkarpackiego Systemu e-Administracji Publicznej podpisuje członek Zarządu Województwa Podkarpackiego Jan Burek

Zagadnienia społeczeństwa informacyjnego w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

Oś priorytetowa III Społeczeństwo informacyjne		Oś priorytetowa I Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka	
Cel nadrzędny		Cel szczegółowy	
Stworzenie warunków do rozwoju społeczeństwa informacyjnego w regionie.		Wsparcie dla rozwoju przedsiębiorstw poprzez zwiększenie dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania.	
Działania w ramach celu nadrzędnego		Działania w ramach celu szczegółowego	
<ul style="list-style-type: none"> - Upowszechnianie dostępu do publicznej infrastruktury telekomunikacyjnej i usług teleinformatycznych, w tym infrastruktury szerokopasmowej. - Poprawa dostępu do internetu oraz nowoczesnych technologii teleinformatycznych i komunikacyjnych, w tym z zakresu bezpieczeństwa publicznego, administracji, opieki medycznej, edukacji i kultury. 		<ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa i wzmacnianie istniejących oraz stworzenie nowych instrumentów zapewniających dostęp do kapitału jako narzędzie rozwoju i powstawania nowych przedsiębiorstw, zwłaszcza małych. - Finansowanie dostępu przedsiębiorstw do nowoczesnych technologii. 	
Prognozowane typy projektów			
<ul style="list-style-type: none"> - Szkieletowe lokalne i regionalne sieci szerokopasmowe. - lokalne lub regionalne sieci teleinformatyczne przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii satelitarnych lub radiowych. - Centra zarządzania sieciami teleinformatycznymi. - Publiczne punkty dostępu do internetu. - Platformy elektroniczne na poziomie lokalnym i regionalnym. - Geograficzne Systemy Informacji Przestrzennej na poziomie lokalnym i regionalnym. - e – usługi publiczne na poziomie lokalnym i regionalnym (e – edukacja, e – zdrowie). - e – usługi w administracji publicznej (np. elektroniczny obieg dokumentów, podpis elektroniczny). 		<ul style="list-style-type: none"> - Bezpośrednie dotacje inwestycyjne w zakresie podnoszenia konkurencyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw na inwestycje z zakresu informatyzacji, a także zastosowania i wykorzystania technologii gospodarki elektronicznej oraz technologii informacji i komunikacji (ICT). 	
Główne grupy beneficjentów osi priorytetowej			
Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne, szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia, osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki, kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych, partnerzy społeczni i gospodarczy, przedsiębiorcy.		Przedsiębiorcy, instytucje otoczenia biznesu, szkoły wyższe, jednostki naukowe, organizacje pozarządowe jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, partnerzy społeczni i gospodarczy.	
Wartość alokacji	Kategoria interwencji	Wartość alokacji	Kategoria interwencji
67 987 570 euro	10, 11, 13	26 816 864 euro	14, 15

nego. Prace przygotowawcze do realizacji projektu zostaną przeprowadzone do końca 2008 r., a sam projekt będzie realizowany w latach 2009-2010.

**SIEĆ SZEROKOPASMOWA
POLSKI WSCHODNIEJ**

Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007–2013 zakłada wsparcie i intensywny rozwój społeczeństwa informacyjnego m.in. poprzez rozbudowę infrastruktury

teleinformatycznej na terenie regionu. Samorząd województwa, wychodząc naprzeciw temu, uczestniczy w realizacji projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”. W październiku 2007 r. województwo podkarpackie przystąpiło do projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej”, realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej. Na realizację projektu przeznaczono 300 milionów euro, z czego 255 milionów będzie pochodziło z funduszy Unii Europejskiej. Celem projektu jest zapew-

nienie do końca 2013 r. dostępu do usług szerokopasmowych dla 90 proc. gospodarstw domowych i 100 proc. instytucji publicznych i przedsiębiorców w pięciu województwach Polski wschodniej. Projekt zakłada budowę na zagrożonych wykluczeniem cyfrowym terenach pięciu województw Polski Wschodniej (lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie), zgodnie z zasadą neutralności technologicznej, infrastruktury teleinformatycznej uzupełniającej istniejącą, należącej do różnych operatorów, zasoby i tworzącej regionalne sieci szkieletowe. Trójstronne porozumienie zostało zawarte pomiędzy województwami podkarpackim, lubelskim, podlaskim, warmińsko-mazurskim, świętokrzyskim oraz Ministerstwem Rozwoju Regionalnego i operatorami telekomunikacyjnymi: Telekomunikacja Polska SA, Netia SA, Exatel, Telekomunikacja Kolejowa, GTS Energis, Multimedia Polska SA, Nordisk Polska, Telekomunikacja Dialog, Spółdzielnia Telekomunikacyjna WIST, MNI Telecom spółka z oo. Zakres inwestycji zostanie określony odrębnie dla każdego z powiatów Polski wschodniej i będzie odpowiadał na realne potrzeby danego obszaru. Kluczowym czynnikiem determinującym powodzenie projektu jest współpraca ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. W pierwszym rzędzie są to jednostki samorządu terytorialnego oraz operatorzy i przedsiębiorcy telekomunikacji posiadający infrastrukturę szerokopasmową lub świadczący usługi szerokopasmowe dla mieszkańców województw Polski wschodniej. Sieć powstała w ramach projektu będzie otwarta dla wszystkich zainteresowanych przedsiębiorców telekomunikacyjnych dostarczających usługi szerokopasmowe mieszkańcom, firmom i instytucjom z Polski wschodniej.

**ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ
INFORMATYZACJI**

W 2007 r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego powołano Departament Społeczeństwa Informacyjnego, który jest odpowiedzialny za uruchomienie systemu wdrażania Strategii Informatyzacji Województwa Podkarpackiego. Do zadań Departamentu SI należą w szczególności: opracowanie i przyjmowanie rocznych planów rozwoju społeczeństwa informacyjnego na Podkarpaciu, zapewnienie w budżecie województwa odpowiednich alokacji środków na realizację projektów przewidzianych w planach i strategii, monitoring wdrażania strategii za pomocą narzędzi ilościowych i opracowanych w ramach badań porównawczych narzędzi jakościowych, opracowanie i wsparcie procedur konkursowych przeprowadzanych przez odpowiednie dla zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego oraz Programem Operacyjnym „Kapitał Ludzki” jednostki organizacyjne województwa, koordynacja strategiczna działań w powiązaniu z realizacją Planu Informatyzacji Polski.

Oprac. **Daniel Kozik**

20 września podkarpaccy samorządowcy wraz z przedstawicielami władz ukraińskich świętowali Dzień Dobrosąsiedztwa Ukraina - Polska 2008.

Dni Dobrosąsiedztwa Ukraina – Polska 2008

foto: Janusz Górnicki

Dzień Dobrosąsiedztwa Ukraina – Polska 2008, to również występy zespołów folklorystycznych.

Spotkanie odbyło się we wsi Kostrzyn Wielkobrzezniński na Ukrainie. Honorowymi gośćmi byli wicemarszałek województwa podkarpackiego Kazimierz Ziobro, członek zarządu województwa podkarpackiego Stanisław Bajda oraz przedstawiciele gmin, powiatów i miast z województwa podkarpackiego.

Impreza miała na celu wzmacnianie partnerskich stosunków pomiędzy przedstawicielami polskich i ukraińskich władz regionalnych. Najważniejszym elementem Dnia Dobrosąsiedztwa było podpisanie porozumienia przez władze województw podkarpackiego i lubelskiego z władzami zakarpaccyckiego obwodu.

Podczas Dni Dobrosąsiedztwa można było się zapoznać z materiałami promocyjnymi poszczególnych samorządów z obydwu stron granicy, propozycjami współpracy transgranicznej, prezentacjami osiągnięć gospodarczych, kulturalnych oraz agroturystycznych. W Kostrzynie Wielkobrzeznińskim znalazły się również stragany, na których zakosztować można było ukraińskich specjalów kulinarnych oraz podziwiać wyroby rękodziela ludowego.

BP

„Polskie Tygodnie” w Maklemburgii

Na przełomie sierpnia i września w ramach „Polskich Tygodni” w Kraju Związkowym Maklemburgia - Pomorze Przednie odbyła się prezentacja województwa podkarpackiego ze szczególnym uwzględnieniem oferty turystycznej i dorobku kulturowego regionu.

Podczas „Polskich Tygodni” przedstawiciele kurortów z Iwonicza Zdroju i Rymanowa Zdroju mieli możliwość zaprezentowania bogatej oferty turystyki uzdrowiskowej. W targach w Pasewalku wzięli ponadto udział podkarpaccy wystawcy, którzy promowali jadalno regionalne i prace artystyczne. Dodatkowym elementem prezentacji Podkarpacia w Maklemburgii były konferencje związane z bezpieczeństwem granic w kontekście przystąpienia Polski do układu z Schengen. Z kolei młodzież szkolna i studenci z Podkarpacia

i Maklemburgii przez tydzień realizowali wspólne projekty z dziedziny sztuki, historii i kultury. Ze strony polskiej w tym przedsięwzięciu udział wzięła młodzież z Chóru Gimnazjum i Liceum im. Jana Pawła II Sióstr Prezentelek w Rzeszowie oraz z Zespołu Pieśni i Tańca „Familia” z Rudolowic. Prezentacja była adresowana do przedstawicieli branży turystycznej, handlowej, dziennikarzy, mieszkańców Maklemburgii-Pomorza Przedniego oraz landów sąsiadujących z tym regionem. Podczas „Polskich Tygodni” odbyły się również oficjalne spotkania polskiej delegacji z przedstawicielami władz Maklemburgii.

W składzie delegacji samorządowców z województwa podkarpackiego znaleźli się: wicemarszałek województwa podkarpackiego Kazimierz Ziobro, dyrektor Departamentu Promocji, Turystyki i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Maria Ragan, dyrektor Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli Krystyna Wróblewska oraz radni Sejmiku Województwa Podkarpackiego: Bogusław Tofilski, Mieczysław Miazga, Michał Rutkowski i Andrzej Reguła.

BP

Konsul Francji na Podkarpaciu

Konsul generalny Francji w Krakowie Pascal Vagogne gościł pod koniec sierpnia w Rzeszowie. Dyplomata przyjął marszałek województwa podkarpackiego Zygmunt Cholewiński.

Podczas wizyty w Rzeszowie konsul zapoznał się z działalnością Rzeszowskiej Agencji Rozwoju Regionalnego. Dyplomata wyraził uznanie dla profesjonalizmu pracowników i osób zarządzających Agencją.

W trakcie spotkania z marszałkiem Cholewińskim poruszona została kwestia zorganizowania misji gospodarczej przedstawicieli ambasad państw Unii Europejskiej na Podkarpaciu, której uczestnikom zaprezentowana zostałaby „Dolina Lotnicza” oraz możliwości inwestycyjne województwa podkarpackiego.

RF

Z wicemarszałkiem o modernizacji cmentarzy

Wicemarszałek województwa podkarpackiego Bogdan Rzońca spotkał się w Rzeszowie z radcą – ministrem Ambasady Ukrainy w Polsce Mykołą Jankiwem oraz sekretarzem wykonawczym Państwowej Międzyresortowej Komisji do spraw Upamiętnienia Ofiar Wojny i Politycznych Represji przy Gabiniecie Ministrów Ukrainy Swiatosławem Szeremetą.

Spotkanie poświęcone było kwestii modernizacji polskich i ukraińskich cmentarzy położonych w województwie podkarpackim i obwodzie lwowskim w Andrijwce w rejonie Buska. W województwie podkarpackim modernizacji mogłyby zostać poddane cmentarze położone w Łańcucie, Terce, Kobylicy Ruskiej, Zaleskiej Woli i Gorajcu.

Wicemarszałek Rzońca zwrócił się jednocześnie z prośbą do władz miasta Buska na Ukrainie o wydanie stosownej decyzji, która pozwoli na przeprowadzenie prac modernizacyjnych na polskich cmentarzach na Ukrainie. Poinformował także, że istnieje możliwość dofinansowania remontów na cmentarzach po polskiej i ukraińskiej stronie, wykorzystując w tym celu Program Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa Polska - Białoruś - Ukraina 2007 – 2013.

BP

Przyjechali na zaproszenie prezydenta RP
i marszałka województwa podkarpackiego

Z Gruzji na Podkarpacie

Późnym wieczorem w środę, 20 sierpnia, na lotnisku w podrzeszowskiej Jasionce wylądował samolot prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego. Na jego pokładzie do naszego kraju przybyły dzieci i młodzież z ogarniętej konfliktem zbrojnym Gruzji. 85-osobowa grupa przez ponad dwa tygodnie przebywała w Ustrzykach Dolnych, gdzie gościł ich właściciel hotelu „Laworta”, a w czasie pobytu w naszym regionie młodzi Gruzini odwiedzili między innymi Rzeszów, Przemyśl, Krosno, Dębicę i Solinę.

POTRZEBOWALI NIEMAL WSZYSTKIEGO

Dzieci, które z powodu działań wojennych musiały wraz z rodzinami ewakuować się z Gori i okolic Cchinwali w Południowej Osetii, przybyły na Podkarpacie prosto z obozów dla uchodźców w gruzińskiej stolicy – Tbilisi. Najmłodsze z nich miało 8 lat, najstarsze – 16. Zdecydowana większość z nich nigdy nie wyjeżdżała z Gruzji. Uciekając przed wojną dzieci straciły wszystko. Wiele z nich nie miało nawet szczoteczki do zębów czy koszulki na zmianę, które mogłyby wziąć ze sobą do Polski.

– Gdy tuż po przylocie zobaczyłam te dzieci, niewinne ofiary wojny, ogarnął mnie ogromny smutek i współczucie dla nich i ich rodzin. Jestem jednak niezmiernie szczęśliwa, że mogliśmy je przyjąć i że tak wielu ludzi o otwartych sercach z całego Podkarpacia wsparło to przedsięwzięcie – mówi koordynatorka akcji Anna Pakuła-Sacharczuk.

NIE ZABRAKŁO POMOCY

Pobył gruzińskich dzieci na Podkarpaciu stał się możliwy dzięki inicjatywie

i wspólnemu zaproszeniu prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego i marszałka województwa podkarpackiego Zygmunta Cholewińskiego. Patronat nad tym przedsięwzięciem i pomoc w jego organizacji objął Zarząd Województwa Podkarpackiego.

Przez ponad dwa tygodnie dzieci wraz z opiekunami przebywały w trzygwiazdkowym hotelu Laworta w Ustrzykach Dolnych. Do bezpłatnego skorzystania z tego luksusowego lokum zaprosił młodych Gruzinów jego właściciel, Zbigniew Lichwa, a jednocześnie prezes Fundacji Europa - Polska - Wschód. Młodymi Gruzinami opiekowali się wolontariusze z całego Podkarpacia.

Pomoc gościom zaoferowało także wiele firm, instytucji, samorządów i osób prywatnych z terenu naszego województwa, jak i spoza niego. Dzięki bezpłatnym kartom telefonicznym przekazanym przez Telekomunikację Polską SA i uruchomieniu specjalnego telefonu, dzieci mogły bezpłatnie dzwonić do swoich bliskich w Gruzji. Marszałek Cholewiński przekazał dzieciom sprzęt sportowy zakupiony przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego. Nie za-

fol. Janusz Górnicki

Już na spokojnej, polskiej ziemi...

brakło innych darów serca: odzieży, obuwia, środków czystości, żywności, słodyczy...

Jednak młodych Gruzinów dręczyły nie tylko kłopoty materialne. Wielu z nich borykało się z problemami zdrowotnymi, w niektórych przypadkach bardzo poważnymi. Ale i tu zadziałali ludzie dobrej woli i również udało się pomóc potrzebującym.

ODWIEDZINY PREZYDENTOWEJ

Młodych Gruzinów, wypoczywających i pozbywających się w Ustrzykach Dolnych traumatycznych wojennych wspomnień, odwiedziła żona prezydenta RP, Maria Kaczyńska. Ci zgotowali prezydentowej gorące powitanie, po nim, w swobodnej rozmowie, chętnie dzielili się wrażeniami z pobytu na Podkarpaciu. Symbolicznym gestem był utworzony wspólnie przez dzieci i prezydentową łańcuch solidarności z Gruzją.

– Przyjechałam tu z potrzeby serca. Cieszę się, że jesteście w naszych pięk-

fol. Janusz Górnicki

85-osobowa grupa młodych Gruzinów przyleciała do Jasionki samolotem prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego.

nych Bieszczadach, że możecie tu odebrać się od koszmaru złych wspomnień. Mam ogromną nadzieję, że po powrocie do Gruzji będziecie żyć w pokoju – mówiła Maria Kaczyńska.

Gruzińskie dzieci, które otrzymały od prezydentowej podarunki, odwzajemniły się prezentacją tańców narodowych. Maria Kaczyńska mogła także spróbować specjałów kuchni gruzińskiej, przygotowanych specjalnie z okazji jej wizyty

ŁZY POŻEGNANIA

Prezenty, łzy, uściski, podziękowania, życzenia pomyślności, zapewnienia o tym, że podkarpacka gościnność i serdeczność na zawsze pozostaną w pamięci – tak wyglądało pożegnanie gruzińskich gości.

– Cieszę się, że mogliśmy was gościć na Podkarpaciu, otworzyć przed wami nasze serca i udowodnić, że wiemy, czym jest pomoc i solidarność. Dziękuję wszystkim tym, którzy swoją pracą, pomocą, darami pomogli naszym gruzińskim gościom. Życzę wam, abyście w przyszłości mogli rozwinąć skrzydła i wznieść się wysoko – mówił w czasie pożegnalnego spotkania marszałek Zy-

Podczas pożegnania także nie zabrakło upominków...

munt Cholewiński, obdarowując dzieci prezentami.

– Nigdy nie zapomnimy waszej gościnności. Dobrze nam było u was. Mamy nadzieję, że jak u nas w Gruzji nie będzie wojny, będziemy mogli zaprosić do siebie polskie dzieci – powiedział na pożegnanie Vakhtang Kordzaia, psycholog i tłumacz gruziński.

– Na początku, kiedy poznawaliśmy naszych podopiecznych, byli onieśmie-

leni, zamknięci w sobie, niektórzy wręcz nieufni. Po dwóch tygodniach pobytu na Podkarpaciu, kiedy zobaczyli – jak wielu ludzi, wiele firm, instytucji, organizacji zechciało im pomóc, zmienili się nie do poznania. A zarówno ich, jak i nasze łzy przy pożegnaniu świadczą o tym, jak bardzo się zżyliśmy – nie kryła wzruszenia jedna z wolontariuszek, która opiekowała się Gruzinami.

RB

Młodzi Gruzini szybko znaleźli „wspólny język” z Marią Kaczyńską.

Szanowni Darczyńcy,

Serdecznie dziękuję za pomoc w organizacji pobytu gruzińskich dzieci z miasta Gori, które w dniach 20.08. – 03.09. przebywały na terenie województwa podkarpackiego.

Tragedia naszych gruzińskich przyjaciół uruchomiła łańcuch życzliwych serc. Nasi mali goście, którzy w Ustrzykach Dolnych powoli zapominali o traumatycznych przeżyciach, otrzymali wsparcie od wielu ludzi dobrej woli. Cieszę się niezmiernie, że również Państwo dołączyli do grupy dobroczyńców naszych gości z Gruzji.

Wasze wsparcie pozwoliło na zorganizowanie wspaniałego dwutygodniowego pobytu dzieci w Ustrzykach Dolnych. Dzięki wsparciu, jakie otrzymaliśmy od Państwa, mali gruzińscy goście mogli zapomnieć o niesionych przez wojnę zagrożeniach i dramatach, jakie stały się udziałem ich rodzin.

Głęboko wierzę, że dzięki wspólnym staraniom udało nam się przeprowadzić tę akcję charytatywną na najwyższym poziomie. Okazane przez nas wszystkich gościnność i otwarte gorące serca na zawsze pozostaną w pamięci dzieci, które od tej pory staną się małymi ambasadorami Podkarpacia na świecie.

Raz jeszcze serdecznie dziękując Wam za ten piękny gest pozostaję z wyrazami szacunku i uznania.

*Marszałek Województwa Podkarpackiego
Zygmunt Cholewiński*

Drugi Turniej Piłki Nożnej Samorządowców Województwa Podkarpackiego o Puchar Przewodniczącego Sejmiku odbył się 13 września na stadionie w Górnem. W rozgrywkach zwyciężył połączony zespół samorządu miasta Rzeszowa i samorządu gminnego.

Zegrali o puchar przewodniczącego

Do turnieju przystąpiło osiem reprezentacji z terenu województwa podkarpackiego: Podkarpacki Urząd Wojewódzki, powiat rzeszowski, rada miasta Krosna, samorząd miasta Rzeszowa wraz z samorządem gminnym, samorząd powiatowy, samorząd województwa podkarpackiego, Urząd Miasta Dębica, Urząd Miasta i Gminy Sokółów Młp.

Losowanie zdecydowało, że już w pierwszym meczu spotkały się drużyny samorządu województwa i Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego. Z jednej strony zagrali przewodniczący Andrzej Matusiewicz i marszałek Zygmunt Cholewiński, a z drugiej wojewoda Mirosław Karapyta oraz podkarpacki kurator oświaty Jacek Wojtas. Pojedynek zakończył się wygraną PUW 2:1. W kolejnych meczach drużyna samorządu województwa radziła sobie już znaczenie lepiej wygrywając z drużyną Urzędu Miasta i Gminy Sokółów Młp. 6:3 oraz z drużyną miasta Dębica 4:0. Dzięki temu awansowała do półfinału z drugiego miejsca w swojej grupie rozgrywkowej, ustępując tylko drużynie Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego. Z drugiej grupy do dalszej fazy rozgrywek awansowały drużyna samo-

rzędu powiatowego oraz wspólny zespół miasta Rzeszowa i samorządu gminnego.

Obydwa pojedynki półfinałowe były niezwykle emocjonujące i wyrównane. W pierwszym z nich, rozegranym pomiędzy samorządem powiatowym i wojewódzkim, w przepisowym czasie gry nie padły bramki, więc o awansie do finału decydowały rzuty karne. Skutecznie egzekwowali je piłkarze samorządu województwa i to oni jako pierwsi awansowali do finału. W drugim półfinale w normalnym czasie gry padł wynik 1:1, więc o awansie również musiały zdecydować rzuty karne, w których skuteczniejsi okazali się zawodnicy miasta Rzeszowa i samorządu gminnego.

W meczu o 3. miejsce zagraly drużyny Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego i samorządu powiatowego. Po 30 minutach gry był remis 1:1. W karnych bramkarz drużyny samorządowej obronił wszystkie strzały (3:0) i najniższy stopień podium przypadł jego drużynie.

Mecz finałowy obfitował w zwroty akcji. W pierwszej połowie dominowali gracze miasta Rzeszowa i samorządu gminnego, czego efektem były dwa gole. Ich strzelcem

Końcowa klasyfikacja turnieju:

1. Samorząd miasta Rzeszowa + samorząd gminny
2. Samorząd województwa podkarpackiego
3. Samorząd powiatowy
4. Podkarpacki Urząd Wojewódzki
5. Urząd Miasta Dębica
6. Powiat Rzeszowski
7. Urząd Miasta i Gminy Sokółów Młp.
8. Rada miasta Krosna

był Sebastian Zabłocki, który we wcześniejszych meczach zdobył sześć goli. Rywalizował on o koronę króla strzelców z Bogdanem Romaniukiem (radnym sejmiku), który przed meczem finałowym miał siedem trafień. Początek drugiej połowy to dominacja przedstawicieli województwa i dwa gole Romaniuka. Gdy wydawało się, że o zwycięstwie w turnieju zdecydują rzuty karne, w ostatniej minucie celnym strzałem z ostrego kąta popisał się Sebastian Zabłocki, dając swojej drużynie upragnione trofeum.

Tytuł drużyny Fair Play przypadł zawodnikom Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego, najlepszym bramkarzem uznano zawodnika samorządu powiatowego, a najskuteczniejszymi strzelcami zostali Sebastian Zabłocki i Bogdan Romaniuk, którzy strzelili po 9 bramek.

Po zakończeniu turnieju odbył się mecz pokazowy pomiędzy drużyną dziennikarzy i reprezentacją województwa, w skład której weszli między innymi podkarpacki parlamentarzyści. Pojedynek zakończył się „sprawiedliwym” wynikiem 1:1.

DS

Wspólne zdjęcie uczestników pokazowego pojedynku.

XIII edycja Targów Rzemiosła i Przedsiębiorczości „Agrobieszczady” odbyła się w dniach 9 - 10 sierpnia w Lesku. Impreza promująca Bieszczady zgromadziła firmy i przedsiębiorstwa nie tylko z terenu województwa podkarpackiego, ale również z województw sąsiednich oraz Ukrainy. Dopisali również zwiedzający.

AGROBIESZCZADY 2008

Podczas imprezy wystawcy prezentowali i promowali rzemiosło oraz rękodzieło ludowe, żywność ekologiczną pochodzącą z gospodarstw Podkarpacia. Zwiedzający mogli także uczestniczyć w kiermaszu roślin ozdobnych, wysta-

wie zwierząt, sprzętu rolniczego i ogrodniczego.

Bogată ofertę dla turystów przygotowały licznie prezentujące się podczas imprezy gospodarstwa agroturystyczne, domy wypoczynkowe i pensjonaty. Nie-

zwykle interesującą prezentację przyrody przygotowała Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Krośnie. Zainteresowani, a tych nie brakowało, mogli wysłuchać pasjonujących opowieści o bieszczadzkich kniejach oraz obejrzeć eksponaty żyjących w nich zwierząt takich jak żubr czy wilk.

Pierwszy dzień tegorocznych Targów Rzemiosła i Przedsiębiorczości „Agrobieszczady” upłynął pod znakiem VIII edycji konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów”. Komisja konkursowa, pracująca pod przewodnictwem Izabeli Byszewskiej, nominowała do nagrody „Perły 2008” (wręczanej podczas targów „Polagra Farna” w Poznaniu), następujące produkty: konfiturę z róży Janiny Czaban ze Stowarzyszenia „Kobiety Razem”, nalewkę kresową „Żenicha” Czesławy Zawadzkiej z Gospodarstwa Agroturystycznego „Pod Lipą”, kielbasę pradziada z Zakładu Mięsnego „Jasiołka” i nalewkę z kwiatu czarnego bzu Towarzystwa Krzewienia Kultury Kobiet w Boguchwale.

W tegorocznej edycji konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo” pojawiła się nowa kategoria: „Smaki Regionów”. O miano najlepiej przygotowanej potrawy regionalnej rywalizowali w niej m.in. restauratorzy i właściciele gospodarstw agroturystycznych. Podczas kulinarnych zmagania w Lesku komisji konkursowej przewodniczyła red. Hanna Szymanderska. W skład komisji wchodził m.in. przewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego Andrzej Matusiewicz oraz członek zarządu województwa Stanisław Bajda.

Pierwsze miejsce przyznano restauracji „Zajazd pod Bukowicą” prowadzonej przez Gminną Spółdzielnię „Samopomoc Chłopska” w Bukowsku za pierogi po bieszczadzku (danie główne) i „Jabłko z raj” (przystawka). Drugie miejsce zajęło Przedsiębiorstwo Przemysłu Mięsnego „Taurus” z Pilzna za golonkę podkarpacką z Pilzna (danie główne) i kapustę zasmażaną (przystawka). Na trzecim miejscu podium uplasował się Domenico Mammoliti z Dukli z zupą serwatkową (danie główne) i kanapką dukielską (przystawka).

RS

Tegorocznym „Agrobieszczadom” towarzyszyło ogromne zainteresowanie zwiedzających.

Podczas imprezy nie zabrakło stoisk z żywnością produkowaną na Podkarpaciu.

Dam im w domu moim miejsce i w murach moich miejsce i imię lepsze nad synów i córki, imię wieczne dam im, które nie zaginie

(Księga Izajasza 56,5)

Uchwałą Knesetu – parlamentu państwa Izrael – 19 VIII 1953 r. przyjęta została ustawa o pamięci zagłady i bohaterstwa oraz powołany został Instytut Yad Vashem. Od 1963 r. Instytut odznacza osoby, które w czasie okupacji niemieckiej ratowały Żydów od śmierci przyznając im tytuł: Sprawiedliwy wśród Narodów Świata.

Bohaterstwo w czasach zagłady

Rzeszowszczyzna w okresie międzywojennym, tak jak cała Polska, zamieszkiwana była przez mniejszości narodowe, z których znaczną część stanowili Żydzi. W 1931 r. na jej obszarze żyło około 128 tys. wyznawców religii mojżeszowej, stanowiąc 8 proc. ogółu ludności regionu. Żydzi byli przede wszystkim ludnością miejską. Pod koniec okresu międzywojennego najczęściej z nich mieszkano w Przemyślu (około 18 tys.) i w Rzeszowie (prawie 14 tys.). We wszystkich zamieszkałych przez nich miejscowościach posiadali własne cechy rzemieślnicze, organizacje charytatywne i kulturalne, szkoły i kasy spółdzielcze. Utrzymywali się głównie z handlu, rzemiosła i ubezpieczeń oraz pracy w tzw. wolnych zawodach. Większość z Żydów żyła w tradycyjnym religijno-społecznym układzie, bez znajo-

mości zwyczajów polskich, a czasem nawet języka. Wzajemne kontakty pomiędzy Żydami i Polakami, o ile istniały, w większości ograniczały się do spraw ściśle zawodowych.

WOJENNE REPRESJE

Pierwszego września 1939 r. rozpoczął się konflikt niemiecko-polski. Od pierwszych dni po zajęciu przez Niemców terenów Rzeszowszczyzny Żydzi i Polacy stali się obiektem represji i grabieży. Jednak to właśnie Żydzi jako naród skazani byli przez władze niemieckie na biologiczną zagładę. Żeby przeżyć zmuszeni byli korzystać z pomocy Polaków. Aby wyeliminować takie postępowanie, w latach 1941-1942 władze okupacyjne wydały zarządzenia,

Fot. ze zbiorów Krystyny Stawarskiej-Grzędy.

Mateusz Stawarski (21 IX 1903 – 26 XII 1942) i jego żona Wiktoria Ordon-Stawarska (1909–1943) przechowywali w domu położonym w Sieniawie przy ul. Kopernika 20, w specjalnie przygotowanej kryjówce, zaprzyjaźnioną pięcioosobową rodzinę żydowską Singerów od lata 1941 r. do 23 XII 1942 r. Z powodu zaistniałej zdrady pani Singerowa wraz z najmłodszym synem została zastrzelona przez gestapowca Seidla w sieniawskim getcie. Mateusz Stawarski został zamordowany 26 XII 1942 r. przez tego samego Seidla. Wiktoria Stawarska została aresztowana i osadzona w jarosławskim więzieniu, następnie była więziona na rzeszowskim zamku w celi nr 57. W czerwcu 1943 r. została skazana na karę śmierci za udzielenie schronienia Żydom. Stawarscy osierociłi 14-letniego Stanisława, 11-letniego Jerzego i najmłodszą, urodzoną 19 V 1941 r. Krysię. Nieznany jest los Singera i jego dwóch starszych synów. Wiadomo tylko, że po śmierci żony przebywał 2 km od Sieniawy, w przysiółku Buniowski.

według których Żydzi, którzy bez odpowiedniego pozwolenia opuszczali swoje miejsce zamieszkania, karani byli śmiercią. Tej samej karze podlegał każdy, kto takim Żydom świadomie udzielał schronienia lub ich żywił. Surowe kary groziły nawet za nieinformowanie władz niemieckich o Żydach przebywających poza gettami.

Rozporządzenia stawały wymóg wyrokowania przez Sąd Specjalny (Sondergerichte). Skazał on na karę śmierci za pomoc Żydom m.in. Zofię i Jakuba Gargasów z Brzozowa, Stefanię Kornecką z Sanoka, Antoniego Majkuta z Grodziska Górnego, Michała Gierulę z Łozinki Dolnej, Romana Segielina z Birczy, Zofię i Stanisława Stojowskich z Sanoka, Franciszkę i Stanisława Kurpielów z Leoncina koło wsi Tarnawce.

Jednak na Rzeszowszczyźnie tylko nieliczni Polacy zginęli na podstawie takich urzędowych wyroków. Niemieckie siły poli-

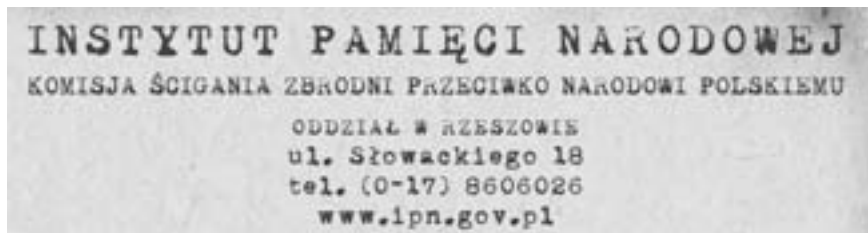
Fot. Józef Ulma

Dzieci Ulmów w polu. Od lewej: Franuś, Stasia, Basia i Władziu.

cyjne w praktyce rzadko tego przestrzegaly, a sprawcy takich wykroczeń mordowani byli na miejscu. Egzekucje za pomoc Żydom odbywały się więc najczęściej bez sądu i rozpraw, a często także bez zachowania choćby pozorów praworządności. Dla przykładu: w Brzoście Królewskiej trójkę Żydów ukrywało małżeństwo Sebastiana i Katarzyny Kazaków. W marcu 1943 r. Polacy i ich podopieczni zostali zastrzele- ni. Z kolei w maju 1944 r. w Jankowicach został zamordowany Szymon Fołta wraz z czwórką ukrywanych Żydów. W Ha- dlach Szklarskich i Pantalowicach z tego powodu Niemcy zamordowali dziewięciu Polaków z rodzin: Deców, Lewandowskich i Kusków, a w Przewrotnem, 1 grudnia 1942 r., pięciu mieszkańców wsi: Franciszka i Józefa Drągów, Jana i Wojciecha Żaków, Franciszka Dziubka i Jana Pomykałę.

Morderstw na Polakach dokonywano również wówczas, kiedy istniały tylko po- dejrzenia, że pomagają oni Żydom, a nawet wówczas, kiedy istniały jedynie niespraw- dzone posądzenia o kontakty z ludnością żydowską, lub zupełnie przypadkowe prze- bywanie w miejscu, w którym się oni ukrywali. Właściwie każdy ludzki odruch w stosunku do ludności żydowskiej groził represjami ze strony Niemców.

Należy podkreślić, że w żadnym oku- powanym kraju Niemcy nie stosowali tak daleko idących represji i takiego terroru za pomoc okazawaną Żydom, jak na okupo- wanych terenach Polski. Dla przykładu: w Holandii Anna Frank ze swoją rodziną ukrywała się w latach 1942-1944. Gdy Niemcy ujęli rodzinę Franków, to nie została ona od razu zastrzelona, lecz zesłana do KL Auschwitz-Birkenau. Jej ojciec przeżył ten obóz. Pomagający im Holendrzy także przeżyli, choć byli represjonowani, to jed- nak nie zostali zabici. Gdy w Markowej Niemcy ujęli Żydów u polskiej rodziny

Ulmów, to ta została rozstrzelana wraz z sześciorgiem dzieci. Żandarm mordujący wówczas dzieci krzychał: „Patrzcie, jak giną polskie świnie, które ukrywają Żydów”.

POMOC ŻYDOM

Skala pomocy, którą niesli ludności żydowskiej mieszkańcy Rzeszowszczyzny, była szeroka: od najbardziej bezinteresow- nych gestów, takich jak wskazanie drogi uciekającym z egzekucji i żydowskich dzielnic, poprzez załatwianie im tzw. aryj- skich dokumentów, dożywianie zamknię- tych w gettach i obozach, ukrywających się w bunkrach i schronach, aż po ukrywanie ich we własnych domach. Byli Żydzi, których ukrywano i żywiono przez kilka dni, ale byli i tacy, których ukrywano przez kilka miesięcy, a nawet lat.

Najczęściej decydowali się na ukrywa- nie Żydów ludzie mieszkający na obrze- żach wsi, a przechowywanie kogoś nie było rzeczą prostą. Wieś rzeszowska była uboga. Domy były najczęściej jedno- lub dwuizbowe z niewielkimi budynkami gos- podarczymi. Całodziennym wyżywieniem zdecydowanej większości mieszkańców Rzeszowszczyzny był barszcz z ziemniaka- mi lub chleb z mlekiem. Czasem jednak i tego brakowało. Ponadto koszty utrzyma- nia stale wzrastały. Dla przykładu: w stycz- niu 1942 r. kilogram chleba żytniego kosztował w Rzeszowie na tzw. czarnym rynku

5 zł, w październiku już 12 zł i taka cena utrzymała się prawie przez cały kolejny rok. Z kolei wołowina kosztowała w stycz- niu 1942 r. 12 zł, a w czerwcu 1943 r. osiągnęła cenę 100 zł. Ubranie kosztowało wówczas 600–1200 zł. Wiele więc dzieci polskich chodziło na zmianę w jednych butach czy też miało jedno ubranie do wyjścia, bo rodziców nie było stać na jego kupno każdemu dziecku.

Zaopatrywanie się w żywność i inne podstawowe produkty zależało od wyso- kości płacy i przydziałów żywnościowych oraz nielegalnego rynku, ponieważ oku- panci wprowadzili system kartkowy. Obejmował on tylko około 25 proc. ludności, a otrzymywane przydziały i tak nie pokry- wały całego zapotrzebowania organizmu. Polacy zmuszeni byli więc korzystać z tzw. czarnego rynku, bo inaczej znaczna część z nich umarłaby z głodu. Z nielegalnego rynku tym bardziej zmuszeni byli korzystać również wszyscy ci, którzy decydowali się na ukrywanie innych osób.

Z tych wszystkich powodów częściej ratowano pojedynczych ludzi, choć były także przypadki, że przechowywano znaczną liczbę Żydów, nawet całe grupy lub wie- loosobowe rodziny. Wśród Polaków ukry- wających na Rzeszowszczyźnie po kilka- nacie osób, można wymienić rodzinę Czajkowskich ze Zręcina koło Krosna, która ukrywała dziewięciu Żydów, małżeń- stwo Pyrcaków z Prusieka – siedemnastu, siostry Stefanię i Helenę Podgórskie z Prze- myśla – trzynastu, rodzinę Niedzieliów z Markuszowej – dziesięciu, Annę i Józefa Wojdyłaków z Zielonki – dziewięciu, ro- dzinę Rębisiołów – dwunastu, Banasiewi- czów z Orzechowic – piętnastu, małżeń- stwo Ziobrów z Brzeźnika – dwunastu, Jakuba Wielgosa ze Stobiernej – jedenastu i Kazimierę Kreicarek z Dubiecka – dzie- sięciu.

Prócz aprowizacji, Polacy ukrywający Żydów brali również na siebie cały szereg innych obciążeń. Podopiecznym należało zapewnić także minimum higieny, a w razie poważnej choroby również pomoc lekarską. To wymagało wciągnięcia do tajemnicy kolejnej osoby i pociągało za sobą wzrost ryzyka.

Ukrywający Żydów Polacy, prócz wyjąt- kowej odwagi i samozaparcia, musieli tak- że wykazywać się niezwykłą inwencją, aby przygotować dla swoich podopiecznych w miarę bezpieczną kryjówkę. Plany, jak

Fot. Józef Ulma

Niewielki dom Ulmów w Markowej, w którym mieszkało w czasie wojny szesnaście osób.

ukryć swoich podopiecznych wynikały z konkretnych okoliczności i możliwości Polaków. Wykorzystywano do tego celu wszystkie możliwe miejsca. W miastach były to najczęściej piwnice, strychy lub mieszkania. W tych ostatnich, w razie zagrożenia, ukrywano podopiecznych w szafach, łózkach, a nawet w kominach. Z kolei kryjówek na wsi znajdowały się przede wszystkim w zabudowaniach gospodarczych lub na strychach domów. Warianty budowy kryjówek były różne. Najczęściej były to po prostu tunele wydrążone w słomie i sianie lub wykopane pod zabudowaniami czy pod domem doły. Inne wykonane były według wszelkich zasad sztuki inżynierskiej i posiadały łóżka, a nawet wentylację i sygnalizację alarmową.

385 SPRAWIEDLIWYCH...

Za pomoc Żydom Instytut Yad Vashem w Jerozolimie odznaczył medalem „Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata” 385 mieszkańców Rzeszowszczyzny. Liczba ta nie odzwierciedla skali pomocy, ponieważ honorowane są tylko osoby, które były w stanie uzyskać potwierdzenie pomocy od samych uratowanych. Rygorystycznie przestrzegana przez Yad Vashem zasada oświadczenia uratowanego, która dodatkowo ma być potwierdzona notarialnie, powoduje, że wielu Polaków nie ma szansy na otrzymanie medalu. Nie mają oni żadnego kontaktu z osobami, które uratowali z zagłady. Sytuacja polityczna w Polsce powojennej nie sprzyjała utrzymaniu kontaktów z osobami mieszkającymi w Izraelu lub w USA. A to właśnie w tych krajach skupiła się powojenna emigracja polskich Żydów. Przerwane zostały kontakty ratujących i ich podopiecznych.

W wiele lat po wojnie nie sposób je już odnowić, ponieważ wiele osób zmarło lub zmieniło swoje miejsca zamieszkania.

Można także sądzić, że część Żydów, którzy przeżyli dzięki pomocy Polaków, z wielu różnych względów nie chce powracać do okresu okupacji niemieckiej i nie stara się upamiętnić swoich byłych dobroczyńców. Należy też pamiętać, że wielu Polaków, którzy ratowali Żydów od śmierci, uważało to za naturalny, ludzki odruch, a nie czyn bohaterski, stąd też pewna część z nich nie mówiła na ten temat.

W niesienie pomocy Żydom na Rzeszowszczyźnie w różny sposób zaangażowanych było co najmniej 1560 osób. Z tego też powodu rozstrzelano 200 z nich. Dzięki akcji mieszkańców Rzeszowszczyzny przeżyło Holocaust nie mniej niż 2900 Żydów. Czy to jest mało, czy dużo pozostaje sprawą dyskusyjną.

Niesienie pomocy utrudniał niewątpliwie istniejący jeszcze w okresie międzywojennym antagonizm polsko-żydowski, szerzące się w obu społecznościach stereotypy i uprzedzenia wobec drugiej strony. Pociągało to za sobą wyobcowanie Żydów z polskiego społeczeństwa. Wynikało ono zarówno z dość powszechnej niechętnych postawy samych Polaków wobec nich, jak i z faktu, że ludność żydowska była bardzo przywiązana do własnej tradycji i walczyła w okresie międzywojennym o utrzymanie odrębności. Stąd też znaczna ilość populacji żydowskiej na Rzeszowszczyźnie swoim wyglądem i sposobem bycia różniła się od aryjskiego otoczenia. Mimo zagrożenia życia część z nich nie potrafiła lub nie chciała tego zmienić. Dla większości Żydów kultura polska była zupełnie obca. Wielu z nich nie miało żadnego kontaktu z Polakami, a jeszcze większa liczba nie miała wśród nich przyjaciół. Tymczasem

Fot. ze zbiorów Archiwum Zgromadzenia Sióstr św. Michała Archanioła w Miejscu Piastowym

Siostra Barbara Kraciuk ze Zgromadzenia Sióstr św. Michała Archanioła w Godowej k. Strzyżowa z podopieczną – Żydówką Alfrede Baruszyńską.

w okresie terroru okupacyjnego to właśnie przedwojenne kontakty i znajomości oraz więzy rodzinne były podstawowymi motywami, jakimi kierowali się Polacy udzielający pomocy Żydom. Ratując ich przed śmiercią, mieszkańcy Rzeszowszczyzny kierowali się także i innymi motywami. Można tu wymienić również względy religijne, przekonania wynikające z cech charakteru i ze sposobu wychowania oraz powody finansowe. Jednocześnie wszyscy ci ludzie charakteryzowali się wielką odwagą cywilną.

Dr **Elżbieta Rączy**
BEP IPN Rzeszów

Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu

Radni Sejmiku Województwa Podkarpackiego zadeklarowali wolę powołania Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu. Uchwała w tej sprawie podjęta została podczas XXIII sesji sejmiku. Muzeum takie miało powstać w Markowej.

24 marca 1944 roku w Markowej Niemcy zgładzili ośmioosobową rodzinę Ulmów oraz osiem osób z ukrywanych przez nich żydowskich rodzin Szallów i Goldmanów. Do dziś w dobrym stanie zachowała się dokumentacja z czasów wojny dotycząca tej wstrząsającej zbrodni, zachowały się pamiątki i dokumenty związane z życiem Ulmów, m.in. wyposażenie ich domu, korespondencja, świadectwa szkolne, dokumenty tożsamości, licząca kilkaset tomów biblioteka.

Do Markowej, gdzie znajduje się grób rodziny Ulmów oraz pomnik ufundowany przez mieszkańców Markowej w 2004 r., przybywa młodzież z Izraela (niekiedy także z USA), by uczcić pamięć poległych Żydów i ich polskich obrońców (dzieje się tak za

sprawą m.in. Abrahama Segala, który uratował się podczas wojny dzięki mieszkańcom Markowej).

Idea powołania Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu cieszy się poparciem władz samorządowych Markowej, które zadeklarowały przekazanie na ten cel terenu sąsiadującego bezpośrednio z pomnikiem. W ekspozycji muzeum znalazłyby się m.in. zdjęcia i dokumenty pokazujące politykę ludnościową Niemców wobec Polaków i Żydów, plakaty i obwieszczenia informujące o karze śmierci za udzielenie pomocy Żydom, informacje o gettach, egzekucjach, pracy przymusowej, miejscach ukrywania Żydów, zdjęcia kryjówek, strychów, piwnic etc. Zostaliby przedstawieni wszyscy znani z imienia i nazwiska Polacy pomagający Żydom, odznaczeni i dotychczas nie odznaczeni medalem „Sprawiedliwi Wśród Narodów Świata”. Szczególne miejsce przeznaczony byłoby na prezentację zaangażowania duchowieństwa oraz polskiego podziemia w pomoc Żydom. Osobna część ekspozycji poświęcona byłaby życiu, ukrywaniu Żydów oraz męczeńskiej śmierci rodziny Ulmów, w tej części znalazłyby się także informacje o innych rodzinach z Markowej, które mimo wiedzy o tej zbrodni nadal ukrywały Żydów. Ekspozycje w muzeum opisane byłyby w językach polskim, angielskim i hebrajskim.

Zjechali z całego Świata

Stolica Podkarpacia już po raz czternasty stała się miejscem spotkania Polonii z całego świata. Stało się tak za sprawą Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych „Rzeszów 2008”, który w lipcu odbył się w Rzeszowie.

Do Rzeszowa na XIV edycję Festiwalu zjechało ponad 1300 uczestników i gości ze wszystkich kontynentów. Przez sześć festiwalowych dni widzom zaprezentowały się aż 43 zespoły folklorystyczne. Najliczniejszą grupę na festiwalu stanowili goście z Kanady i Stanów Zjednoczonych. Festiwal zainauguowała 18 lipca uroczysta msza święta odprawiona w intencji Polonii w rzeszowskiej katedrze. Tego samego dnia po południu mieszkańcy Rzeszowa mogli na ulicach miasta podziwiać wielonarodowy, barwny i roztańczony korowód.

W uroczystym otwarciu festiwalu na rzeszowskim Rynku udział wzięli przedstawiciele władz samorządowych, administracji państwowej, parlamentarzyści oraz przedstawiciele Kościoła. Zarząd Województwa Podkarpackiego reprezentował prof. Jan Burek.

Światowy Festiwal Polonijnych Zespołów Folklorystycznych po raz pierwszy zagościł w stolicy Podkarpacia w 1969 roku. Organizowany co trzy lata jest niezwykle wyjątkowym wydarzeniem, zarówno dla mieszkańców województwa podkarpackiego, jak i gości, którzy

Na ulicach Rzeszowa uczestnicy festiwalu tańczyli...

...i muzykowali

odwiedzają region i Polskę. Często udział w festiwalowym święcie jest dla nich pierwszym kontaktem z krajem ojców, dziadków czy pradziadków, o którym tylko słyszeli. Festiwal jest doskonałą okazją zaprezentowania dorobku kulturalnego Polonii, miejscem spotkań uczestników oraz okazją do promocji Podkarpacia w Polsce i na świecie.

Najważniejszymi elementami festiwalu są już tradycyjnie dwa spektakularne koncerty „Koncert Tańców i Pieśni Krajów Zamieszkania” oraz „Koncert Galowy”, które również w tym roku zgromadziły na widowni tysiące mieszkańców Podkarpacia oraz gości z całego świata.

Dla Polonusów przybyłych do Rzeszowa przygotowano szereg atrakcji. Festiwal daje bowiem możliwość poznania nie tylko Podkarpacia. W tym roku festiwalowi goście odwiedzili aż 36 miejscowości, gdzie koncertowali, poznawali lokalną kulturę i tradycję. W tym roku wielu z Polonusów odwiedziło także Lwów.

Jak przyznają uczestnicy festiwalu, był on dla nich wielkim przeżyciem. To czas, kiedy poznają kraj swoich przodków, jego bogatą tradycję, kulturę, obyczaje, mowę. Wielu z nich zauroczonych pięknem podkarpackiej przyrody oraz gościnnością mieszkańców regionu później często powraca tu na wypoczynek.

Organizatorami XIV Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych byli: Stowarzyszenie „Wspólnota Polska”, marszałek województwa podkarpackiego oraz prezydent Rzeszowa. Honorowy patronat nad festiwalem objął marszałek Senatu RP Bogdan Borusewicz.

BP

Stępina i Cieszyna to niewielkie miejscowości położone w północnej części gminy Frysztak. Są znane miłośnikom historii II wojny światowej ze względu na znajdującą się tutaj Kwaterę Hitlera zwaną Anlage Sud. Powstała ona w ciągu 10 miesięcy od września 1940 roku do czerwca 1941 r. Przy budowie pracowało około 8 – 10 tysięcy osób. Byli to Niemcy, robotnicy z obozów pracy, Żydzi z getta frysztackiego, pracownicy zakontraktowani i miejscowi chłopcy posiadający zaprzęgi. Na teren budowy mieli wstęp tylko wybrani, za okazaniem specjalnych przepustek.

Frysztackie spotkania z historią

WOJENNY KOMPLEKS

W rezultacie prac powstał kompleks składający się z kilkudziesięciu budynków. Największym i najważniejszym jest schron kolejowy o długości 386 m, grubość jego ścian waha się od 2 m do 3,2 m; jednorazowo mógł pomieścić 16 wagonów. Schron połączony został podziemnym tunelem z maszynownią, w której znajdowały się urządzenia zaopatrujące cały kompleks w energię i wodę, istniała możliwość podgrzewania powietrza lub jego oczyszczenia w razie użycia broni chemicznej.

Kompleks był zabezpieczony z trzech stron przez: schrony bojowe, bierno-bojowe, umocnienia polowe (okopy, bunkry ziemne, wieże obserwacyjne).

Po południowej stronie schronu, powyżej lasu, znajdowało się lotnisko polowe. Przez czas stacjonowania Niemców zabudowania maskowane były siatkami plastikowo-metalowymi, które zmieniały barwy w okresie pór roku – rozciągano na nich sztuczne trawniki, wysadzano drzewka imitujące zarośla. Do schronu poprowadzono bocznice kolejową od linii Rzeszów – Jasło, która także była maskowana po każdorazowym przejeździe pociągu.

Kwaterę Południową Adolf Hitler odwiedził tylko raz. Pod koniec sierpnia 1941 r. spotkał się tutaj z Benito Mussolinim. Omawiali sytuację na południowym odcinku frontu wschodniego, dokonali inspekcji toczących się tam walk.

Niemcy opuścili schron pod koniec lipca 1944 r. bez walk. Zajęli go Rosjanie, tworząc szpital wojskowy. Po wojnie

pieczę nad nim przejęło Ministerstwo Obrony Narodowej, a następnie NBP, który w wypadku wojny atomowej miał umieścić tutaj skarbiec, archiwum i utworzyć mennicę.

MİŁOŚNICY HISTORII I MILITARIÓW

Od 2000 r. obiekt przejęty przez Gminę Frysztak jest udostępniony turystom. W jego otoczeniu i na terenie byłego kamieniołomu organizowane są

(od 2004 r.) złoty militarne. W tym roku odbył się już VI Zlot. Miał miejsce 24 sierpnia. Przy schronie zorganizowane były wystawy sprzętu, broni umundurowania z okresu wojny i późniejszych lat. Zwiedzać można było wnętrze schronu i maszynowni, zapoznać się z historią i dniem dzisiejszym kompleksu.

Na terenie kamieniołomu odbyła się rekonstrukcja jednej z bitew II wojny światowej, w której brały udział oddziały 2. armii WP i Wehrmachtu (epizod z bitwy pod Budziszynem z kwietnia 1945 r.). Rekonstrukcja zyskała bardzo duże uznanie wśród widowni zgromadzonej w liczbie kilku tysięcy na tarasach widokowych ponad polem bitwy. Rekonstrukcję przeprowadziło Przemyskie Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej „X D.O.K”.

Mirosław Majkowski z PSRH, będący głównym koordynatorem tegorocznej rekonstrukcji w Stępinie, tak mówi o swojej pasji: – Rekonstrukcją zajmuję się od 5 lat. Zawsze byłem z zamiłowaniem historykiem i badaczem umundurowania oraz oporządzenia z lat II wojny światowej. Jestem również kolekcjonerem. Moja pierwsza rekonstrukcja to była Hube Kassel (Kociół Lubego), która odbyła się właśnie w Stępinie. Wtedy wciągnął mnie ruch rekonstruktorski. Stwarza mi to możliwość połączenia zainteresowań historii z badaniem elementów umundurowania walczących armii, poznawanie nieznanymi epizodów z okresu walk, a także możliwość przekazania swojej wiedzy publiczności. Rekonstrukcje historyczne mają olbrzymi walor edukacyjny.

Przemyskie Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej „X D.O.K”, działa formalnie od 11 maja 2007 r. (nr KRS 0000280860). Jego celem jest promowanie wśród społeczeństwa historii współczesnej ze szczególnym uwzględnieniem ziemi przemyskiej. Propaguje wiedzę historyczną z okresu I i II wojny światowej w szczególności poprzez rekonstrukcje i inscenizacje wybranych wydarzeń tego okresu. Wspiera inicjatywy służące propagowaniu wiedzy historycznej w duchu prawdy, pamięci i pojednania.

Jako samodzielna grupa zadebiutowała na największej rekonstrukcji w Polsce „Bitwa nad Bzurą” w 2006 r. Brała udział w rekonstrukcjach w Polsce oraz za granicą (Słowacja - Dukla - Kapisowa 2006). Współpracuje z Prezydentem Miasta Przemysła, UM w Przemysłu, Przemysławem Grządzielą (Deaf Dumb Blind Management), wieloma grupami rekonstrukcyjnymi z Polski, Czech, Słowacji i grupą z Rosji.

W roku 2007 zrealizowało największe przedsięwzięcie rekonstrukcyjne w południowo - wschodniej Polsce, a zarazem jedno z największych w Polsce – „Operację Barbarossa - bitwa o Przemysł”, natomiast w 2008 r. jedną z najlepszych i największych imprez tego typu w Polsce o nazwie „Przemysł – Wrzesień 1939”.

W swoich strukturach realizuje trzy projekty: drużyna piechoty polskiej z 38. pp z 1939 r., działon ppanc z armatką kal. 45. mm wz. 1937 z 6. DP Wojska Polskiego na Wschodzie, drużyna piechoty Wehrmachtu z 7 DP.

Stowarzyszenie nie ma nic wspólnego z propagowaniem nazizmu, komunizmu, ani żadnej innej ideologii totalitarnej, a rekonstruowane przez nią wydarzenia oraz umundurowanie mają charakter wyłącznie edukacyjny i poznawczy.

Po trwającej kilkadziesiąt minut potyczce przybyła publiczność przemieściła się w pobliże schronu, by tam pokrzepić ciało na stoiskach gastronomicznych gospodarstw agroturystycznych ze Stępin państwa Danuty i Krzysztofa Wójcików, Zofii i Marka Matyasów oraz Agnieszki i Andrzeja Ziarniaków (grochówka, fasolka, bigos, kielbaski, napoje, ciasta domowej roboty, smalec swojski, chleb wiejski z masłem i serem). Dzieciaki mogły poskakać na trampolinie i pojechać na zjeżdżalni. Zwiedzający mogli nabyć publikacje o gminie Frysztak i jej atrakcjach w postaci książek, folderów i mapek.

Krzysztof Winiarski, przewodnik po kompleksie schronowym

„Europejskie Nagrody Przedsiębiorczości” to konkurs organizowany przez Komisję Europejską, którego celem jest wyróżnienie najciekawszych inicjatyw i projektów promujących przedsiębiorczość w skali UE, prezentacja i wymiana dobrych praktyk i polityki w tej sferze, zwiększenie świadomości społecznej na temat znaczenia przedsiębiorczości dla rozwoju regionalnego i lokalnego, a także inspiracja potencjalnych projektodawców do podejmowania kolejnych wyzwań.

Europejskie Nagrody Przedsiębiorczości

Uczestnikami konkursu mogą być jednostki samorządu terytorialnego każdego szczebla, a także organizacje przedsiębiorców oraz inne podmioty lokalne i regionalne realizujące przedsięwzięcia rozwojowe w partnerstwie publiczno – prywatnym z tymi jednostkami.

Konkurs będzie przebiegał w dwóch etapach selekcyjnych: na szczeblu krajowym oraz wspólnotowym. Wybór kandydatów należy do państw członkowskich, które mogą go dokonać w trybie bezpośredniej nominacji do Nagrody Europejskiej, bądź konkursu krajowego z uwzględnieniem fazy regionalnej.

Wybór polskich kandydatów do Nagród Europejskich będzie dokonywany w dwóch etapach. W pierwszym, zespoły utworzone w urzędach marszałkowskich poszczególnych województw wyłonią spośród zgłoszonych projektów 2 – 3 najlepsze kandydaty. Możliwa jest też bezpośrednia nominacja kandydatów wojewódzkich w sytuacji napływu niewielkiej liczby projektów.

W drugim etapie Zespół Kwalifikacyjny, działający przy Krajowym Punkcie Kontaktowym w Ministerstwie Gospodarki, wyłoni

spośród napływających z województw kandydatów dwóch finalistów krajowych, którzy zostaną zgłoszeni do fazy europejskiej konkursu. W skład Zespołu Kwalifikacyjnego wchodzić będą przedstawiciele organizacji samorządów terytorialnych, organizacji przedsiębiorców, wyższych uczelni, Ministerstwa Gospodarki oraz niezależni eksperci.

Kandydaci nominowani przez swój kraj do Europejskiej Nagrody Przedsiębiorczości zostaną zaproszeni na ceremonię ogłoszenia wyników konkursu, zaś projekty wszystkich nominowanych inicjatyw zostaną umieszczone na stronie internetowej Nagród Europejskich. Ponadto możliwa będzie darmowa promocja nominowanych projektów w głównych lokalnych, krajowych oraz europejskich mediach. Przewidziana jest również możliwość zdobycia Nagrody Głównej Jury za najbardziej kreatywną i inspirującą inicjatywę na rzecz przedsiębiorczości w Europie. Laureaci eliminacji krajowej konkursu, podobnie jak w zeszłym roku, mogą liczyć na specjalne nagrody ufundowane przez Ministra Gospodarki.

Termin nadsyłania projektów w ramach etapu regionalnego upływa 31 października

2008 r., termin składania aplikacji na poziomie krajowym - 30 listopada 2008 r., natomiast w maju 2009 r. Komisja Europejska ogłosi w Pradze wyniki konkursu.

Nagrody w tegorocznej, drugiej edycji konkursu, będą przyznawane w 5 kategoriach:

- * promocja przedsiębiorczości (wyróżnienie działalności i inicjatyw na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym podjętych w celu wspierania postaw i kultury przedsiębiorczości),

- * rozwój przedsiębiorstw (wyróżnienie inicjatyw regionalnych lub lokalnych mających na celu uproszczenie prawodawstwa i procedur administracyjnych dotyczących prowadzenia przedsiębiorstwa, szczególnie MSP),

- * ograniczenie biurokracji (nagradaż dla działań mających na celu uproszczenie procedur administracyjnych dla przedsiębiorstw, w szczególności tych, które rozpoczynają działalność),

- * inwestycje w kompetencje (wyróżnienie inicjatyw regionalnych lub lokalnych mających na celu podniesienie kompetencji w dziedzinach przedsiębiorczości, kwalifikacji zawodowych, technicznych oraz dotyczących zarządzania),

- * przedsiębiorczość odpowiedzialna i wspierająca włączenie społeczne (wyróżnienie działań regionalnych i lokalnych promujących społeczną odpowiedzialność przedsiębiorstw i praktyki zrównoważonego rozwoju w biznesie).

Do nagrody pretendować mogą przedsięwzięcia, które zakończyły się sukcesem w ostatnich dwóch latach.

Zgłoszone projekty będą wybierane na podstawie następujących kryteriów:

- * oryginalność i wykonalność,

- * ich wpływ na lokalną gospodarkę,

- * poprawa stosunków pomiędzy lokalnymi partnerami społecznymi,

- * uniwersalność projektu w celu zastosowania go w innych regionach Europy.

W dniach 27-28 października 2008 r. w Lille we Francji odbędzie się Forum Poszukiwania Partnerów Programu INTERREG IVC. W spotkaniu ma wziąć udział ponad 800 przedstawicieli władz szczebla regionalnego, lokalnego, przedstawicieli Krajów Członkowskich oraz instytucji Unii Europejskiej.

Forum poszukiwania partnerów

W trakcie forum uzyskać można będzie najnowsze informacje na temat zmian w programie, przydatne dla finalizacji działań partnerskich i dotyczące przygotowania wniosków projektowych pod kątem wymagań II naboru. Szczególny nacisk położony zostanie na problematykę tworzenia sieci tematycznych w ramach dwóch priorytetów Programu INTERREG IVC: Innowacje & Gospodarka oparta na wiedzy oraz Środowisko & Zapobieganie ryzykom.

W ramach forum przewidziano warsztaty tematyczne oraz możliwość prezentacji regionów. Na przestrzeni wystawowej dla 60 wystawców wyeksponowane zostaną istniejące oraz nowe projekty INTERREG IVC, podzielone tematycznie. Zbiór narzędzi sieciowych pomoże zidentyfikować i poznać potencjalnych partnerów.

W bieżącym roku podkreślony zostanie udział przedstawicieli instytucji z Rumunii i Bułgarii, którzy po raz pierwszy uczestniczyć będą jako pełnoprawni partnerzy w bieżącym okresie programowania.

W trakcie forum otworzony zostanie II nabór projektów, który potrwa do 30 stycznia 2009 r.

RR

Krajowy Punkt Kontaktowy utworzony został w Departamencie Instrumentów Wsparcia Ministerstwa Gospodarki. Jego zadaniem jest współpraca z Dyrekcją Generalną ds. Przedsiębiorstw i Przemysłu KE, promocja konkursu i koordynacja wyboru dwóch kandydatów krajowych do Nagrody Europejskiej, także we współdziałaniu z partnerami regionalnymi.

Informacje na temat konkursu wraz z formularzem zgłoszeniowym dostępne są na stronie internetowej: www.european-enterprise-awards.org oraz w Krajowym Punkcie Kontaktowym - tel. (022) 693 51 46, i Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego - tel. (017) 747 64 20. Na stronie Ministerstwa Gospodarki znajdują się także informacje dotyczące ubiegłorocznych projektów, w tym projektów laureatów fazy krajowej konkursu.

Zainteresowani wzięciem udziału w konkursie mogą składać aplikacje w terminie do 31 października br. pod adresem: Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego, Departament Rozwoju Regionalnego, ul. Grunwaldzka 15, 35-959 Rzeszów z dopiskiem „Europejskie Nagrody Przedsiębiorczości”.

RR

Wicemarszałek od kuchni

W radiowej kuchni wicemarszałek Kazimierz Ziobro przygotowywał między innymi roladki z kurczaka faszerowane brokułami

Na przełomie sierpnia i września, na Placu Farnym w Rzeszowie, można było oglądać wystawę „Ofiary stanu wojennego”, przygotowaną przez Instytut Pamięci Narodowej we współpracy z Domem Spotkań z Historią i Ośrodkiem „Karta”.

Ofiary stanu wojennego na Placu Farnym

Na ekspozycji przedstawiono portrety i biogramy 56 osób, zmarłych i zamordowanych po 13 grudnia 1981 r., a których śmierć miała niewątpliwie podtekst polityczny. Wśród postaci z terenu całej Polski

możemy znaleźć dwie osoby związane z regionem – Mieczysława Rokitowskiego i Zbigniewa Tokarczyka. Mieczysław Rokitowski został aresztowany 21 marca 1982 r. w Przemyślu pod zarzutem rozpowszech-

fol. Janusz Górnicki

Wystawa „Ofiary stanu wojennego” eksponowana była na Placu Farnym w Rzeszowie.

Kazimierz Ziobro, wicemarszałek województwa podkarpackiego, dał się „skusić” i wziął udział w programie Katolickiego Radia Via „Radiowa Kuchnia”.

„Radiowa kuchnia” to program, do którego dziennikarki Katolickiego Radia „Via” - Justyna Nęcza i Iwona Koszytła, zapraszają gości, aby przy wspólnym przyrządzaniu potraw poznawać i prezentować słuchaczom pracę, zainteresowania, upodobania, a nawet sekrety kuchni osobistości z Podkarpacia.

Tym razem z kulinarnymi wyzwaniem zmierzył się wicemarszałek Kazimierz Ziobro. W udziale przypadło mu przygotowanie dwóch niezwykle smakowitych potraw: naleśników wypełnionych farszem z kurczaka i grzybami leśnymi oraz roladek z kurczaka faszerowanych brokułami. W przygotowaniu obu dań pomagał szef kuchni rzeszowskiego klubu „Akademia” Krzysztof Szale. W trakcie nagrywania audycji wicemarszałek opowiadał o swojej rodzinie, pracy, pasjach i zainteresowaniach oraz doświadczeniach kulinarnych.

BP

niania nielegalnych wydawnictw. Pobity w areszcie śledczym w Załężu, zmarł 3 kwietnia 1982 r. Zbigniew Tokarczyk pracownik elektrowni w Stalowej Woli, działacz „Solidarności” i KPN, internowany, szykanowany przez SB, został zamordowany przed własnym domem w nocy z 23 na 24 lutego 1984 r. przez „nieznanych sprawców”.

Lista ofiar stanu wojennego zapewne zawierać powinna o wiele więcej niż 56 nazwisk, jednak wiele przypadków pozostaje niewyjaśnionych do dzisiaj i wymaga dalszych badań. Prace badawcze, które pozwoliłyby na wytłumaczenie dotąd niewyjaśnionych przypadków i działania wymiaru sprawiedliwości zmierzające do ukarania winnych są jednak wyjątkowo trudne. Spowodowane jest to działaniami struktur komunistycznego państwa, począwszy od MSW, prokuratury wojskowej i skończywszy na aparacie propagandowym, które zgodnie uczestniczyły w zacieraniu śladów zbrodni. Niszczono materiały dowodowe, ingerowano w przebieg postępowań, szkalowano ofiary i niewygodnych dla władz świadków dokonanych zbrodni. Ogromne znaczenie ma też masowe niszczenie dokumentów SB w latach 1989-1990 oraz zmowa milczenia byłych funkcjonariuszy aparatu bezpieczeństwa.

Ekspozując tę wystawę, chcieliśmy pokazać, że mimo wysiłków władz pamięć o ofiarach nie została zatarta. Przypomnieć, jak wielu zapłaciło najwyższą cenę za niezgodę na totalitarne rządy. Oddać im hołd i przywrócić ich postaci zbiorowej pamięci.

Jakub Izdebski IPN O/Rzeszów

Mistrzostwa Województwa Podkarpackiego Jachtów Żaglowych Polańczyk, 30-31 sierpnia 2008

Częścią mistrzostw były regaty o puchar Marszałka.
Na zdjęciu zwycięzcy tych regat (w klasie jachtów sportowych).

Wspólne zdjęcie przed startem.